

اگر هم حاضر باشد حق نطق ندارد و این تقریباً ظلم است پس باید کمیسیون رجوع شده گفتگو نمایند و تصویب درای کمیسیون معلوم شود .

**اسدالله میرزا** - چون بنده یکی از اعضاء کمیسیون خارجه بوده ام لازم است که توضیح بدهم که اولاً و کلاً حق ندارد ایراد بر برای کمیسیون نماید مگر اینکه ثابت کند می توانه بگوید که رجوع بکمیسیون دیگری شود و دو باره گفتگو نمایند تا این آنچه مذکره کرده اید خارج از موضوع است زیرا وقتی که این را پورت بکمیسیون خارجه آمد گفتگو شده و بلاحاجه اینکه اگر این امتیاز را نقض نمایند دیگر از داخله کسی بیخالی این امتیازات و آبادی منلکت نخواهد افتاد و بملاوه اگر این امتیاز بخارجه داده شده بود نقض ممکن نبود لهذا در نفس اصل امتیاز رای نداده و امتیاز را تصویب کردند و تا این در خصوص ده شاهی و بکفران حق انحصاری است که تصویب نمودند که بمجلس آمده و تارای مجلس معلوم شود در اینصورت و کبیل التجاریا باید معذرت بخواهد و یا ثابت کنند که چرا نسبت خلاف بکمیسیون داده اند .

**آقامیرزا مجاهد** این لفظ خلاف که آقای وکیل التجار اظهار کردند زیاد بود زیرا که ایشان ملتزم شده اند در خصوص هر کمیونی که تشکیل شود این لفظ رای بگویند و گویا اشتباه کردند خوب است معذرت بخواهند .

**رئیس** - آقای وکیل التجار هم ترضیه خواهد خواست و گویا مرادشان لفظ اشتباه بوده .

**اسدالله میرزا** - بلی کمیسیون اصل امتیاز را تصویب کرده و مسئله بکفران و ده شاهی را بتصویب مجلس را گذار نموده و باید در باب بکفران و ده شاهی گفتگو کرد .

**رئیس** - بلی در اصل امتیاز کسی حرفی ندارد و بطوری که گفته شده خوب است بکمیسیون تجارت رجوع شد با حضور وزیر تجارت و بعضی از وکلا گفتگو نموده و نظریات خود را در او بنمایند همه بمجلس بیاید و روز شنبه هم چون روز اول سال نو است خوب است یک هیئتی معین شده حضور همایونی مشرف شوند اگر چه ایام عزاست ولی چون سفراء رسماً مشرف میشوند از طرف مجلس هم گمان میکنم هیئتی برون لازم است حالاندر اینم رأی مجلس چه چیز است (گفتند بلی لازم است)

**رئیس** - پس بیست نفر از آقایان وکلا و سایرین معین کرده ام اطلاع داده میشود که برای روز شنبه چهار ساعت از دست گذشته در دربار حاضر شوند برای شریایی .

**آقاشیخ یوسف** - موضوع مذاکره بمجلس بعد چه چیز است .

**رئیس** - قانون عدلیه اگر چه مسئله تقیض تذکره هم مانده و لازم است که بدو آراء هم گفتگو شده و بیگجائی منتهی شود .

**آقاشیخ یوسف** - یکی هم مسئله بلدی است درجا هائی که انجمن ایالتی و ولایتی دارند و بلدی هم دارند بلدی در کار های خودش رجوع بانجمن ولایتی میکند و اینجا که انجمن ولایتی ندارد عمل بلدی قدری تأخیر افتاده هر گاه ما باید بلدی صحیح داشته باشیم و مجلس باید در این کار فراری بدهد خوب است لایحه را که پیشنهاد کرده مطرح مذاکره

شده ترتیبات آن را معین کنند و اگر هم باید باخشیو خود بلدی و اگذار شود بآنها بگویم که معطل نباشند و مشغول کار باشند زیرا که بلدی لازم است و باید بعضی مخارجات از پول بلدی بشود چنانچه در سابق گفته شد که مخارج بلیس را بلدی باید بمصدر این صورت باید آن لایحه بلدی را زودتر مطرح مذاکره قرار داده و تصویب کرده بآنها بدهند .

**رئیس** - صحیح است و نباید در جزئیات آن لایحه هم زیاد گفتگو شود که مثلان عبارت خوب نیست باید زودتر در آن لایحه گفتگو شده و تصویب شده بآنها داده شود تا آنها هم بوظایف خود مشغول باشند و هر چه تأخیر یافته اسباب ضرر است .

**آقاسید حسین** - برای این که این لایحه را پس از آمدن بمجلس ننویسند سیاهه است خوب است بفرمائید بعبارات قانونی نوشته شود .

**رئیس** - چنانچه دارد و کمیسیون هم نماند هم فردا خواهند آمد بیانه در هر صورت جناب محب الملک هم از ریاست کمیسیون هم استعفا داده اند اگر نه موجب تأسف است ولی باید یک نفر بجای ایشان انتخاب شود کمیسیون مایه هم باید فردا بیایند چون روز شنبه مجلس نیست و تعطیل است بعضی اظهار داشتند که آقای احسن الدوله برای ریاست کمیسیون همراض خیلی خوب است ومدنی هم ریاست داشته اند و از ترتیبات آنها هم مسیوق هستند و انتخاب ایشان خیلی صحیح است

**رئیس** - همراض است از انجمنها نوشته اند و با چهل نفر از نماینده گان خود بمجلس فرستاده اند قرائت شود همراض مزبور هم بعضی ذیل قرائت شد حضور مبارک و سکالای محترم همراض می دارد در خصوص انقلاب و اغتشاش فارس بموجب تلگرافاتی که رسیده همچنان برای اهالی طهران خاصه انجمنها حاصل شده و خواستند در مجلس مقدس اجتماع نمایند و رفع انقلابات آنها را بخواهند بملاحظه این که در آن ساخت مقدس اجتماع نشود لهذا بیست نفر از نمایندگان خود را خدمت صحیح اسلام فرستاده و اصلاح فارس را خواستار شدند ولی تا کنون نتیجه نه بعشید لهذا انجمنها اصلاح قوری آنها را از مجلس مقدس استعفا می نمایند و میخواهند بدانند کار بردارن شیرازی مابکجا رسیده و مجلس مقدس تا کنون در اصلاح آنها چه اقدامات نموده .

**رئیس** - جوابی است که بانجمنها نوشته شده قرائت شود (قریب بمضمون ذیل قرائت شد مراصله شد بهیئت رئیسه واصل گردید و مجلس تا کنون نهایت اقدام را در تنظیم فارس نموده و اصلاح آنها را از وزراء خواسته است از جمله دپروز در حضور وزراء بوزیر داخله خیلی تأکید شده و جداً اصلاح آنها را خواسته است و انشاء الله بزودی رفع این انقلابات خواهد شد .

**اسدالله میرزا** - اقدام مجلس فقط اخطار بوزراء است و در جواب نوشته شده اقدام در تنظیم آنها نموده خوب است آن لفظ اقدام زده شده و بجایش تا کیدات نوشته شود .

**رئیس** - در این که مجلس اقدام در اجرائیات نموده بر من یک نفر شبهه نیست و بعد ها خوب است در اجرائیات دخالت نکند .

**اسدالله میرزا** - مجلس یعنی هیئت عموم و سکلا و این هیئت در اجرائیات چه وقت دخالت

نکرده و نمیکنند و اگر بعضی از وکلا دخالت میکنند در مجلس بمجلس ندارد .

**رئیس** - خواهش میکنم که همه ما نکنند **آقامیرزا محمود** - از فرمایشات جناب رئیس اعتراض بر خود جناب رئیس وارد می شود در صورتیکه میدانید بعضی اقدامات از طرف وکلا میشود حق جناب رئیس است که بدو نصیحت کنند و اگر نصیحت فایده نکرد آنوقت بتکلیفی که معین است باید رفتار شود .

**وکیل التجار** - از این گفتگوها چیزی معلوم نیست از یک طرف وزیر داخله تلگراف میکند که شش نفر را از فارس بفرستید و در تلگراف قید میکند که بتصویب مجلس است و از یک طرف گفته میشود که مجلس در اجرائیات نباید دخل و تصرف کند در صورتیکه همین تلگراف موجب انقلاب فارس خواهد شد .

**رئیس** - وزراء گویا برای اینکه بتوانند خیالات خود را اجرا کنند در هر کاری میگویند بتصویب مجلس است و این لفظ در میان ایشان معمول شده در صورتیکه بعضی کارها را خبر دارم که هیچ مجلس خبر ندارد ولی شاید بعضی مطالب را هم مجلس تصویب کرده باشد بهر حال مجلس نباید در اجرائیات شود و وزراء هم این رسم را دیگر نباید معمول بدارند .

**معاذ السلطنه** - راپورت تقیض تذکره هم خوب است قرائت شده و مطرح گشته تمام شود

**رئیس** - اگر حاضرید خوانده شود .

**آقاسید حسین** - کار را گفته شد که هیچیک از وکلا در خارج حق ندارند از طرف مجلس سمت نمایندگی کاری بکنند و در خارج فقط رئیس مجلس از طرف مجلس سمت نمایندگی دارد و وکلا وقتی که از مجلس خارج میشوند حکم افراد ملت را دارند در این صورت باز بعضی از وکلا در خارج مجلس هزار کار میکنند و باید اگر در این صکار قراری داده شود .

مجلس ختم شد

**مذاکرات روز ۳ شنبه نیست**

**و یکم شهر صفر المظفر دارالفورای ملی**

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۱۶ آقامیرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند .

**نایب رئیس** - روز اول سال چنانچه چند نفر از وکلا حضور داشتند در حضور اعلی حضرت همایونی از مطالبیکه مذاکره شد من جمله عمل بلدی بود که فرمودند زودتر این مسئله تمام شود که اسباب آبادی شهر است پس خوب است امروز همان لایحه بلدی قرائت شده و تمام شود (در این موقع شروع بقرائت لایحه بلدی شد) پس از مذاکرات لازم در خصوص در شکو کالسکه کرایه ماهی دو تومان و پنجهزار و کاربیکه در هر حمل و نقل میکنند ماهی پانزده هزار و در هرچه بارکش ماهی پنجهزار و چهار چرخه ماهی هفت هزار و ده شاهی و اتومبیل اربابان در ماه یک تومان و اتومبیل کرایه در ماه سه تومان و هرچه ماهی اگون داشته باشد هر یک ماهی سه تومان و کاری و دلچسبانی که از خارج وارد شهر میشوند مردنمه چهار هزار اخذ رای شده با اکثریت آراء تصویب شده و از مجلس گذشت .

**رئیس** - معنی اطلاع مرض میشود که از

تمام اجتهادهای زرتشتها چه در سایر بلاد میباشند و چه در اینجا تلکرافات و لواج در تبریک سال جدید اظهار کرده اند چون خیلی مفصل است از قرائت آنها صرف نظر نموده بجواب ساده می بطوریکه لازم بود داده شد مذاکره از کمیسیون مالی و عدم حضور آن بیان آمد .

**آقای حاجی امام جمعه** - بنده هریک اعضای این مجلس را از روی حقیقت عرض میکنم که خیلی بزرگوار هستند زیرا که تمام نفوس ایران این یکصد و بیست نفر یازادتر را انتخاب کرده اند و در حقیقت اینها بسیار معزز و محترم هستند چند روز قبل در تعیین اعضاء کمیسیون مالی ۸۱ رأی در انتخاب بنده دادند لهذا آن روز خجالت کشیدم که فوری امتناع و استعفا نمایم و بعد هم بنده را بریاست کمیسیون مالی انتخاب کردند باز هم خجالت کشیدم که فوراً امتناع نمایم زیرا که در حقیقت مثل این بود که دو نکت ملت بنده را منتخب کرده است این بود که چند مجلس در آن کمیسیون حاضر شدم ولی حالا استعفا میخواهم و دیگر بکمیسیون مالی حاضر نخواهم شد .

**آقا شیخ حسین** - اینمکت بیچاره از کثرت استبداد هیجان کرده تا این که بتوجه امام عصر عجل الله فرجه مجلس گرفتند و و کلاه انتخاب نمودند امثال این آقایان را بجهت این که حافظ حقوق آنها باشند حالا بخواهند از هر کاری استعفا بدهند نشود صحیح نیست و از آن طرف آقایان و کلام حق دارند زیرا که بعضی از نویسندگان جراید و بعضی از ناطقین که با اعتقاد بنده مفرض و مفسد هستند در روزنامهجات و مجامع نسبت به و کلا بد گفته و شرف آنها را برده اند ولی و کلا متدین باید باین حرفها گوش ندهند مشغول کار شوند و اینگونه مواضع را هم از جلو بردارند

**حاجی محمد اسمعیل آقا** - اما باید جهت را از آقای حاجی امام جمعه استفسار نمائیم که چرا استعفا می دهند همانطوری که جهت قبول را فرمودند باید جهت استعفایم بفرمایند که اگر مانع خارجی دارند در صدد رفع آن بآیند .

**آقای حاجی امام جمعه** - اما آنکه آقا شیخ حسین گفتند بنده خیلی شکر می کنم خدا را که در مدت این یکسال که باین مجلس مشرف شده ایم هیچیک از روزنامه نویسا و غیره ابدا در حق بنده چیزی نوشته و نگفته اند ( ذلک فضل الله یؤتی من یشاء ) این را هم بنده از فضل خدا میدانم و اما اینکه از حضور کمیسیون مالی استعفا خواسته ام بجهت این است که خود را قائل این خدمت نمیدانم .

**آقای میرزا آقا مجاهد** - بعقیده بنده ماها که اعضاء آن کمیسیون هستیم باید از جناب حاج امام جمعه خواهش نمائیم که این استعفایم ندهند و بیش از این هم صلاح نیست در این خصوص در مجلس مذاکره شود .

**آقای میرزا محمود** - بعقیده بنده در تعیین و تبدیل اعضاء کمیسیون ما فی الجمله خط شد زیرا که اول ما باید ملاحظه این نکته را بکنیم که لااقل یک نکت از اعضاء سابق را که اطلاع کامل در کار خود حاصل کرده اند باقی میگذاریم و باقی را از سایرین انتخاب میکنیم تا اینکه این اعضاء جدید بهیچرانی اعضاء قدیم نتوانند مشغول کار و مسلط باشند

اجزاء کمیسیون مالی سابق بواسطه اینکه مدتی در کار بودند عامل و مسلط شده بودند اما اعضاء حالی درست مطلع از امور مملکتی نیستند پس در این صورت خوب است اجازه داده شود بچاندنفری از اعضاء قدیمه یا بعد از خارج که عامل و بصیر در کارند داخل این کمیسیون بشوند تا اینکه بوجه مملکتی از روی علم و اطلاع بزودی اصلاح شود .

**آقای میرزا آقا مجاهد** - این ترتیب اینکه آقا میرزا محمود فرمودند گویا صحیح نباشد زیرا که اولاً شش نفر از اعضاء کمیسیون مالی قدیمه مجدداً انتخاب شده داخل هستند و ثانیاً این اعضا بیکه دو باره انتخاب شده اند اطلاعاتشان کثیر از اعضاء سابقه نیست و اینکه بعضی از آقایان استعفا میدهند بجهت اینست که اگر بگزوی بواسطه شغلی نتوانستند حاضر شوند بعضی ها این مسئله را نطق مفصلی کرده نسبت بآن شخص اعتراض می نمایند .

**رئیس** - تلکراف شاهزاده فرمانفرما است که از میان دو اب در اب مغایره شده محض اطلاع خواننده میشود ( تلکراف مزبور قرائت شد قریب باین مضمون ) کمیسیون سرحدی تمام خوانین مکرری وارد میان در اب شدند دیگر احدی نیست که در این حدود نایب نشده باشد کارهای اینجا هم حالا بعمده الله بیک اندازه اصلاح شده اکنون اولیای امور برای اداره کردن امور آذربایجان شخصی را معین نمایند که با مورد این مردم رسیدگی نماید .

**رئیس** - مقصود از قرائت این تلکراف اطلاع از تائینات آن حدود بود مسئله اخیر راجع بوزارت داخله است و چند روز است که خودشان مشغول مذاکره هستند .

**آقای میرزا آقا مجاهد** - باید یک اندازه اظهار امتنان از فرمانفرما بشود که موجب تشویق و امیدواری آتیه ایشان گردد .

**آقای حاج امام جمعه** - بلی در حقیقت شاهزاده فرمانفرما در خصوص استمالتی که عاقلانه از خوانین نموده و آنها را جمع آوری کرده اند خدمت بزرگی نموده اند و خیلی زحمت کشیده اند و باید از ایشان اظهار امتنان بشود .

**آقا شیخ محمد علی** - در تمام این مدت و کلا و حجج اسلام در مقام مدافعه با مستبدین بوده اند و اگر بنا باشد دفع آنها نشود هیچ کاری پیشرفت نخواهد کرد و مطلب سه کلمه است یکی غفلت است و یکی ملاحظه و یکی مسامحه اگر زمانیکه علم استبداد در حضرت عبدالعظیم بلند شده بود به مستبدین مجازات داده بودند و ملاحظه در کار نبود مسئله میدان تویخانه اتفاق می افتاد و هر گاه اشخاص آنها را مجازات میدادند بانه اسوات مسئله در امین اتفاق نمی افتاد و این همه شرا ورتو هرزگی نمی کردند و مبلغی خسارت و ضرر بر رایا وارد نیامد و حالا اگر ایشان را بجا که حاضر نکنند و بطور قانون مجازات ندهند بسا هست که غالب مردم بعد از این مصدر این گونه هرزگی ها بشوند بهر حال نمی شود از مجازات آنها صرف نظر کرد و آنوقت مشروطه طلبان هم حق دارند که مستبد بشوند .

( جمعی گفتند صحیح است )

**رئیس** - این که بعضی میگویند صحیح است معلوم نیست اکثریت داشته باشد در همه جا قانون است شخصی که بجای نیاننده شد برایش قانونی او

رسیدگی میشود و منتهی اید آشیخ محمود را نمی شناسم ولی حالا که مجلس بنامنده شده باید برایش قانونی اورسیدگی شود حالا نمی دانم رأی مجلس در این خصوص چه چیز است .

**آقای میرزا محمود** - تا بحال در مجلس از هر جا جمعی متعصب بوده اند در باین عمارت جلو آفتاب زندگی میکنند اما این اشخاص را که مجلس زور آورد که دستگیر نمایند چه دلیل دارد حالا در عمارت فوقانی مجلس منزل بکنند فرضاً هم متعصب است باید مثل سایرین در عمارت بآین باشد .

**احسن الدوله** - چون صحبت از عدلیه شد عرض میکنم که دیروز در عدلیه بودم و وضع عدلیه را بطوری منشوش دیدم که میتوانم عرض کنم که عدلیه نداریم زیرا که قدری در عدلیه جمعیت هم جورده است و هم بی ترتیب و وزیر عدلیه هم نهایت دلنگری را دارد .

**حاج محمد تقی** - باینکه عدلیه ترتیبش درست مرتب نیست باید شیخ محمود را فرستاد بعدلیه تا معاکه بشود .

**آقای میرزا زاهر رضی قلی خان** - بکوفت یک شخصی معلوم است که مظلوم است و بنا نموده میشود البته او را باید پناه داد یک شخصی هم هست که تقصیر و عدم تقصیرش معلوم نیست او هم که پناهانده میشود باید پناه داد نه باو مهربانی کرد و نه سخت گیری شیخ محمود را باید بمعایه فرستاد تا این که تقصیر او معلوم شود و او را مجازات دهند و اگر هم تقصیرش جزئی بود که قابل عفو باشد آنها هم معلوم شود .

**آقای میرزا آقا مجاهد** - چون کار بجائی رسیده که مذاکرات بتلاطم منتهی است لهذا باید برای مقصود خود مقدمه ذکر کرد و این که بنده میگویم نه برای این است که شیخ محمود مجازات نشود این ما موری که از طرف دولت رفت اگر او را بآورد تکلیف دیگری داشت و حالا که خود او آمده تکلیف این است که بطور عدالت او را بمعایه فرستاد و معاکه بشود .

**آقا شیخ محمد علی** - بنده تا کنون اسم شیخ محمود و حاجی حسن خان را در مجلس نبرده ام ولی در مجلس مذاکره آن ها شده که چنین و چنان کرده اند پس معلوم میشود که مقرر بوده اند والا اجتماعات آزاد است ولی اجتماعی که مضر بعالم مردم نباشد و اینها اجتماعاتی که کرده اند معلوم است برای چه بوده و این ها همان اشخاص هستند که در تویخانه اجتماع کردند برای این که با مجلس و وکلا و تمام مردم مشروطه طلب زد و خورد نمایند در اینصورت اگر اینها معاکه و مجازات نشوند اسباب اختلال میشود .

**وسیل الرعیایا** - اولاً اینکه بنده از شیخ محمود سوال کردم چرا ممیزین را جواب ندادید گفت چرا اول بورامین فرستادند و اینکه گفتند اجتماعات آزاد است صحیح است ولی زمانی که مخزل نظم نباشد از قرائت که شنیده میشود بعضی از همراهان شیخ محمود را در یک انجمنی پناه دادند و باید بآنها گفت انجمنیکه مقرر دولت و ملت را پناه دهم بخل آسایش است .

**آقا سید مهدی** - شیخ محمود را همانطور که گفته باید برو عدلیه استنطاق شد و بنده مطلبی در دم که بطور لایحه نوشته شده است اگر صلاح است بخوانند .

**رئیس** - حال از مطلب خارج نشوید .

**حاج مصعب التجار** - این تصریاتی که در حق شیخ محمود گفته میشود همه افوامی است و باید رسیدگی شود و اما در مسئله تویضانه هم که یکی ازبت نرسانند ولی در استنطاق حرفی نیست و باید استنطاق و معا که بشود تا تقصیر و عدم تقصیرش معلوم گردد .

**رئیس** - فرادهم مجلس است و مطرح مذاکره هم مسئله تقشش تذکره است و آقا سید مهدی هم مرخصی گرفته موقتاً می روند برای بستن سد سازه اطلاعاتاً بمجلس عرض شد .

مجلس ختم شد

**مذاکرات روز پنج شنبه نیست**

**وسیم شهر صفر المظفر**

**دارالشورای ملی**

مذاکرات روز سه شنبه ۲۱ را آقامیرزا مرضی قلیخان قرائت کردند .

**آقا سید عبدالحسین شهشانی** - جناب آقا شیخ اسمعیل وکیل قایمات میباشد و اعتبار نامه ایشان هم در کمیسیون انتخابات ملاحظه شده در کمال صحت و اعتبار بوده و تصویب شده است .

**رئیس** - انشاءالله مبارک است امیدواریم که بخدمت بزرگ برای ملت موفق شوند (عموم و کلا نیز تبریک گفتند) در این موقع راپورت کمیسیون مختلطه از اعضاء کمیسیون خارجه و مالیه درباب تأسیس اداره تقشش مستقلاً برای عمل تذکره که سابقاً هم در مجلس قرائت شده بود خوانده شد خلاصه اش این بود که اعضاء کمیسیون بخواه در لزوم و عدم لزوم این اداره مذاکرات زیاد وقت کامل کرده لزوم آنرا تصویب و پس از آن در این که آیا این اداره تقشش تذکره بطور مفاطمه یا بطور امانی و اداره بشخصی که داوطلب شده این اداره را دایر نماید داده شود مذاکرات زیاد شده بعد از تحقیقات کامل چون میزان عمل کرد تذکره بواسطه بی ترتیبی که داشته ممکن نبود بطور صحت معلوم شود که مفاطمه داده شود اعضاء کمیسیون بطور امانی و اداره بودن را تصویب کردند و شخص داوطلب در این صورت سی و پنج هزار تومان مخارج معین و بر آورد کرده بود اعضاء کمیسیون پس از رسیدگی و نهایت دقت مخارج را در سی و دو هزار تومان تصویب نمودند که پانزده هزار تومان آن در جزو کمرک است و حالا هفده هزار تومان علاوه میشود .

**احسن الدوله** - در اینجا که خرج را معین کرده اند آیا بیبیم دخل آن چیست حالا که این اداره تقشش تذکره در جزو کمرک است دخل آن معین است پس باید این شخص هم دخل را معین کند اگر فقط خرج تراشی است که فایده ندارد مقصود از زیاد عایدات است که باید معلوم شود .

**حاجی محمد اسمعیل آقا** - آقامیرزا احمد خان که داوطلب است این اداره را دایر نماید اظهار داشت که مازاد از ماخذ و عمل کرد تذکره پارسال تومانی دوهزار بجهت مخارج این کار بمن بدهند چون اعضاء کمیسیون بواسطه بی ترتیبی عمل تذکره نتوانستند درست تفکیک نموده و میزان را معین نمایند گفتند لابد مازاد دوسه مقابل این خواهد شد زیرا اینطوریکه میرزا احمد خان از مازاد تومانی

دوهزار میخواهد بقینا این سی و دو هزار تومان مخارج مقایسه کرده است باین ملاحظه کمیسیون تصویب نمود که همان سی و دو هزار تومان مخارج داده شود به طور امانی و اداره باشد .

**آقامیرزا مرتضی قلیخان** - صدر کمیسیون آن روز در این باب مدعا لراب شد البته نفع این بیشتر از آن وقت خواهد بود که تقشش باشد زیرا وقتیکه مفتش باشد دزد بکلی خواهد بود اما امروزه نمیشود این دختر را معین کرد مثل اینکه شه اردن قناتی راه میخواست دایر کرده از آن اب بیرون بیارند نمیتوانند دخل آنرا معین نمایند سربسور تخمین از دوازده تا بیست و هفت هزار تومان معین شده که از نبودن مفتش بقدر ضرر وارد آمده دین شخص داوطلب حاضر بودند به من مراد میون نس ولو صحیح همان است نه مواجب صحیحی باید بدهد که درست رسیدگی شود و چون مواجب بقدر نایب میدهند مجبور باشد رسیدگی باید نماید و در باب مخارج و مواجب اجراء جزه بجز رسیدگی شده در آنچه لازم مدافعه بوده بعمل آمده فقط در اجمن مرتزی شان که در اینجا دایر خواهد شد فی الجمله زیادتی ملاحظه شد این بود که فرار دادند سه هزار تومان از مخارج آنجا تسر شود بمقیه بدهد علی المجاله اشکالی ندارد و در تمام جزئیات در کمیسیون مذاکره شده و رسیدگی کامل بعمل آمده است .

**وکیل التجار** - عمل مفاطمه در اینکه صحیح نیست مسلم است و علاوه آقا باینکه خارجه رفته ربط دارند میدهند وقتی که مفاطمه شد یک تذکره بدست بعضی از رعایای خارجه که در این اواخر پیدا شده اند و مرتکب بعضی کارها میشوند که تولید اشکال خواهد کرد پس بترتیب اداره باشد بهتر است منتهی آن است که منباب دقت و احتیاط قرار بگذارند مازاد مخارج از مازاد عایدات داده شود .

**احسن الدوله** - بنده عرضی ندارم ولی این اداره تقشش که شما میخواهید ترتیب داده و دایر نمائید قینا اجزاء آن بانقد اجزاء کمرک نخواهند بود و سالی این اداره که در تحت ریاست کمرک بوده اگر بخواهید آن اقتدار را باینجا بدهید سالی پنجاه هزار تومان مخارج بجائی نخواهد رسید زیرا که نامورین زیاد لازم دارد که جلوگیری نماید از تقلبات .

**موتمن الممالک** - تقریباً چهار ماه است که در کمیسیون خارجه و مالیه این مسئله مذاکره شده و بجهت نبودن همین مفتش عایدات دولتی از تذکره چند برابر کسر شده اگر سابق صد هزار تومان بود حالا خیلی کمتر شده و اینکه گفته میشود در جزو کمرک باشد این اداره مخصوص بمسافرین سرحدی نیست بلکه از برای کسانی که در خارجه مقیم هستند لازم است که مفتش باشد در اینصورت اداره تقشش مخصوصی دایر شود بهتر است .

**وکیل الرعایا** - کمرک آن قوه که دارد از دولت است و این اداره هم بهمان قوه دولت کار میکند نه اینست که کمرک از خود قوه داشته باشد و چیزی که از همه لازم تر است همین اداره تقشش است و همانطور که در کمیسیون گفتند بهترین است که اداره باشد و مواجب بگیرند و بکروڑ هم تاخیرش جایز نیست .

**حسن علیخان** - بنده میخواستم عرض نمایم این اداره تقشش که از آن کنتکو و مذاکره میشود بنده یک چیزی از او میفهمم و او این است که یک سرچشمه عایدات مملکتی ما را میخواهند تقشش داشته باشد که تماماً عاید دولت شود حال بنده عرض میکنم اگر این تقشش مخصوص بوزارت خارجه باشد قانوناً خلاف است زیرا که ما باید بکلیه تقشش داشته باشیم که تمام مالیه ما را تقشش نماید اما در باب تذکره که راجع بخارج مملکت است وقتیکه تمبری قرارداد داده و برای سفرا و قونسلها فرستاده شده با کمال خوبی اداره میشود و هیچ ممکن نیست تقلب نمایند و البته یک اداره تقششی هم برای کلیه عایدات مملکت لازم است .

**وکیل التجار** - این تمبر که گفته میشود برای سفرا فرستاده بشود صحیح است این برای رعایای مقیمین در خارجه است ولی بعضی ترتیبات است که بنده مسبق هستم که باز محتاج بتفشش است مثلاً تذکره بکماله میدهند و تمبر کمتر میبندند باید یک مفتش سیار باشد ببیند که تمبر تذکره که درست چسبیده شده است یا نه و ملتفت باشد که تقلب نشود **اسدالله میرزا** - بملاحظه اینکه حالا مفتش از ای کلیه مالیه لازم داریم پس بگوئیم این یکی لازم نیست این معنی ندارد و گرازا گفته شده که تا آن اداره تقشش کل دایر شود این یکی دایر شود ضرری ندارد اینکه گفتید تمبر بدهید تمبر میدادند ولی آن تمبر را هم تقلب میکردند و این اداره تقشش در کمیسیون تصویب شده که باید دایر باشد اما اینکه آیا بطور امانی باشد یا اینکه بطور مفاطمه حالا باید بدانیم که تصویب میشود یا نه .

**سیدالحکما** - این مطلب راجع بوزیر امور خارجه است باید ایشان حضور داشته باشند تا کنتکو شود .

**میرزا مرتضی قلیخان** - بنی در این موضوع وزیر امور خارجه و وزیر مالیه هر دو نوشتند که لازم است و این اداره هم از ادارات سابق است باید در شصت و دو نقطه نظارت و مفتش داشته باشد اینکه تا حال عمل تذکره مانع کرده است به علت نداشتن همین مفتش است و باید دایر شود و آن اداره تقشش کلی هم وزیر مالیه مشغول است و امیدواریم که آنهم دایر شود و این هم یکی از شصت آن بشود .

**سیدالحکماء** - عرض بنده اینست که وزارت امور خارجه معین نمایند که در کدام یک از این ترتیبات صرفه ملت منظور میشود مفاطمه یا بطور اداره بجهت ملت صرفه دارد بیان نمایند تا باینطور معمول شود .

**رئیس** - وزارت امور خارجه توضیحات خود را داده است حالا باید مجلس رای خود را بگوید

**آقامیرزا محمود** - تمام این ترتیبات که گفته شد از اول بطور صحیح مذاکره شده و در بودن اداره تقشش که برای تذکره لازم است حرفی نیست حالا فقط حرف در مخارج آنست که آیا بطور امانی باشد یا مفاطمه آنهم باید وزیر مالیه حضور داشته باشد .

**وکیل الرعایا** - آنچه که راجع بوزارت مالیه و خارجه کمیسیونها است در این لایحه که تقدیم به مجلس شده درج است و اگر خود آن شخص داوطلب هم نمیکند که این تذکره تفاوت دارد ماو کلا باید